

običajni halštatski keramiki. Obseg žare, terine, lonce, amfore, skodele z ročajem, sklede, lončke, uteži in vretenca. Vodilnega tipa žare grobišče na Pristavi nima. Fogosta je žara z visokim koničnim vratom kot jo pozna Hallstatt B kultura. Tej podobna je žara z visokim sedlasto usločenim vratom, ki ni ostro ločen od trupa. Oblikovno in tudi po okrasu izhaja iz mariborsko-ruške skupine. Tretji tip žare ima obliko visoke sklede oz. širokega lonca. Isti skledasti tip žare ima na Bledu visok koničen vrat, ki ima v starejšem halštatu več paralel. Zlasti je na Bledu značilna skleda z ročajem, ki presega ustje. Ker so jo našli v fragmentih največ nad grobovi in ne v njih, je dokazano, da je bila ta posoda tu zvezana z določenim kultom. Njena oblika je povzeta po kovinskih primerkih, ki so bili tu tudi najdeni v fragmentih. Blejskemu tipu posode so dale na eni strani pobudo glinaste posode mariborsko-ruške skupine, na drugi strani pa posnema kovinske vzorce na samem Bledu, ki so jih tu tedaj še uporabljali. Okras na keramiki ni bogat, vendar so zastopane skoraj vse tehnike.

Med kovinskim gradivom prevladuje bron, manj je železa. Največ je fibul, zlasti lončenih, ki spadajo na začetek železne dobe pri nas. Pozna pa jih tudi mariborsko-ruška skupina v Rušah in Hajdini. Fibule očalarke so tipološko enotne brez osmice in so majhne. Kljub tipološki starosti niso najstarejše gradivo z Bleda. Ostalo najdeno gradivo obsega fragmente vaške vozlaste fibule in čolničaste fibule ter en primerek certoške fibule. Manj pa je igel, zapestnic, obeskov in prstanov. Nikjer ni bilo najdeno orožje in orodje. Pomanjkanje orožja veže Bled z mariborsko-ruško skupino, sicer pa meni avtor, da je pomanjkanje orožja svojstvo starejše gorenjske ilirske skupine, ker ga tudi v Kranju niso našli.

Nekropolo postavlja avtor v čas od 800—650 pr. n. št. pri čemer čas nad 750 let izraža delež Hallstatt B kulture. V bistvu ponazoruje blejsko grobišče osmo stoletje pr. n. št. pa naj ga opredelimo v Hallstatt B3 po Müller-Karpeju, ali Hallstatt C 1, ki je z vidika južnovzhodnoalpskega prostora bolj logičen.

V ožji povezavi je blejsko grobišče sorodno ustreznemu časovnemu horizontu Gorenjske (Kranj, Mengeš, Ljubljana). V isti čas z morda nekoliko mlajšim začetkom spada tudi najstarejši del Sv. Lucije. O kakšni posebni skupini v kulturnem smislu skoraj ne moremo govoriti, ker mokronoška skupina za sedaj dovolj dobro predstavlja tudi Gorenjsko, dasi je tam neka krajevna variacija razumljiva. V širši primerjavi ustreza blejsko grobišče Este II prvi in drugi fazi po Randall-Mac Iveru. Iz te primerjave se dobro vidi odvisnost začetne Este II kulture od gorenjskega prostora v ožjem in celotnega slovenskega prostora v širšem smislu. V Istriji je ustrezen čas konec stillfriedske skupine in začetkom Statzendorf-Gemeinlebern skupine. Na jugoslovanskem ozemlju je Bled istočasen z Daljem in sorodnimi najdišči v Panoniji. O kaki neposredni kulturni odvisnosti pa teže govorimo. V Bosni so časovno blizu Ripač, Donja Dolina in Glasinac s svojim starejšim oddelkom.

Urleb Mehtilda

Ur in Retrospect in Memory of Sir C. Leonard Woolley. — Iraq XXII. Edited by M. L. Mallowan and D. J. Wiseman. London 1960, 248 str., 31 slik in 14 risb v besedilu.

Spominu slavnega arheologa Sira Leonarda Woolley-a, umrlega 20. februarja 1960 v visoki starosti (17. aprila 1960 bi bil praznoval svoj 80. rojstni dan), je revija Iraq posvetila svoj letošnji letnik. Po prvih začetkih v Nubiji (1907—1911) je sam vodil angleška izkopavanja v Kargamišu (Djerablus) ob Evfratu, pozneje je izkopal razvaline mesta Alalaha blizu stare Antiohije v sedanjem turškem vilajetu Hataju. Najbolj pa se je proslavil s svojimi izkopavanji v starem sumerskem mestu Ur-u v Južni Mezopotamiji. Tu je organiziral in vodil dvanajst izkopavanj v letih 1922—1934. Njegove najdbe so vzbudile pozornost po vsem svetu, zlasti velja to glede odkritja kraljevskih (??) grobov, v katerih je bilo poleg vladarja (??) pokopanih do 80 oseb, ki so najbrž spadali prej k njegovemu spremstvu. Izdelki iz zlata, ki so jih

pri mrličih našli, pričajo ne le o izrednem bogastvu, ampak tudi o velikem napredku umetnosti in tehnike v tem času.

V prispevkih so obravnavani problemi, ki so bolj ali manj v zvezi z Urom. Več spisov se bavi s predzgodovinsko problematiko (Seton Lloyd, „Ur — Al 'Ubaid, 'Uqair and Eridu“, Joan Oates, „Ur and Eridu, the Prehistory“, E. Sollberger, „Notes on the Early Inscriptions from Ur and El- 'Obed“; C. J. Gadd, „The Spirit of Living Sacrifices in Tombs“; R. H. Dyson, „A Note on Queen Shu-Bad's 'Onagers“); v dobo III. dinastije iz Ura (pribl. 2057—1950) posegajo članki: H. J. Lenzen, „Die beiden Hauptheiligtümer von Uruk und Ur zur Zeit der III. Dynastie von Ur“, A. Falkenstein, „Ein Lied auf Šulgi“ (Šulgi je 2. vladar te dinastije); A. Goetze, „The Chronology of Šulgi again“. Nova prispevka k sumerskemu slovstvu sta objavila tudi S. N. Kramer („Death and Nether World according to the Sumerian Literary Texts“) in C. J. Gadd („Rim-Sin approaches the Grand Entrance“). Bibličista bo zanimal članek H. W. F. Saggs, „Ur of the Chaldees, a Problem of Identification“. Z namakanjem in z vodovjem mesta Ura se bavitava v svojih člankih T. Jacobsen in H. Helback. A. Parrot se kratko dotakne odnošajev med Urom in Srednjo Mezopotamijo (Mari et Ur).

Ker ne moremo naštevati vseh prispevkov, naj vsaj opozorimo na posebno zanimive članke, ki odkrivajo arheološko in organizacijsko delovanje pokojnega Woolleya. Poleg uvodnika uredništva, ki hkrati vabi javnost tudi na vplačila za Woolleyev spominski fond, sta to članka M. E. L. Mallowan, *Memories of Ur* (str. 1—19) in H. J. Plenderleith, *Reminiscences from the Laboratories* (str. 20—22). — Mallowan je od vseh pokojnikovih pomočnikov (assistant) najdalje »služil« pri Woolleyu, celih šest let (1925—30). Bilo mu je 21 let, ko ga je W. takoj po oksfordski diplomii iz klasičnih jezikov vzel s seboj na izkopavanja kot svojega pomočnika v Mezopotamijo. Woolley je bil zelo varčen. Mallowanu je prevoz do Port Saída brezplačno oskrbel s tem, da ga je zaposlil kot mornarja na petrolejskem tankerju, ki je vozil po tej poti. Izrečno mu je tudi priporočal varčnost. Tudi Woolleyev štab, ki je nadziral 200—250 delavcev, po večini beduinov, pri izkopavanju, je samo enkrat štel nad pet oseb — kar je komaj tretjina navadnega stanja. Delo se je začelo ob petih zjutraj, pomočnik, ki je moral sproti registrirati najdene predmete — ekspedicijski katalog jih izkazuje okoli 20.000, ni prišel k počitku pred 23. uro, Woolley sam pa je pogosto delal do druge ali tretje ure zjutraj. M. opisuje, kako je W. vzljubil izkopani Ur in kako živo si je v razvalinah predstavljal nekdanje naseljeno mesto. Tudi mnogo kritičnih trenutkov je bilo. Nekaj so jih povzročale vremenske nezgode in viharji. Drugič je naenkrat izginil zlat nateček, toda Woolleyu se je posrečilo najti tatu med 170 možmi. Drugič je šele Woolleyevi soprogi Katarini uspelo ustaviti bitko med domačini, tako da je bilo samo 9 ranjencev treba vzeti v oskrbo. — Mallowan hvaležno pripoznava, da se je v Woolleyevi šoli vzgojil in izvežbal za samostojnega vodjo izkopavanj.

H. J. Plenderleithov članek odkriva postopek v laboratoriju Britanskega muzeja in obuja spomine na sodelovanje z Woolleyem in na njegove zasluge na tem področju.

V. Korošec

Svend Aage Pallis, *The Antiquity of Iraq*. A Handbook of Assyriology. XVI, 814 str., 4 karte. Copenhagen. Ejnar Munksgaard, 1956.

Z navzočim delom nam zasluzni danski asiriolog podaja prepotrebni asiriološki priročnik. Kakor v uvodu ugotavlja, je tu zbral plod svojega več kakor 40-letnega študija in — kar mu radi verjamemo — svoje »velike ljubezni do asiriologije« (str. V). Z drugimi kritiki vred moramo ugotoviti, da je avtor podal zanesljiv in izvrsten priročnik, ki bo zlasti mladim asiriologom zelo olajšal uvajanje v asiriologijo, jako dobro pa služil tudi starejšim strokovnjakom.

Delo je razdeljeno na štirinajst poglavij.

Prvo poglavje (str. 1—18) nas seznanja z deželo, z Babilonijo in Asirijo. Opisuje delovanje rek Evfrata in Tigrisa, govori o poplavljanju in prekopih, o klimi, o živalstvu in rastlinstvu. V zvezi s tem označi značaj zunanje trgovine.